

Severin von Eckardstein

IK BEN ZOALS IK BEN

Sinds hij in 2003 bij het Koningin Elisabeth Concours met overmacht de eerste prijs won, is Severin von Eckardstein, bijna 40 jaar geleden geboren in Düsseldorf in een oude adellijke familie, een begrip onder kenners van de hogeschool van het klavierspel. 'Uiterlijk onbewogen, maar van binnen brandt het vuur', zei een impresario. Von Eckardstein hecht niet aan ego en triviale zaken, en bedachtzaam filosofeert hij over muziek en het leven.

Klank

‘Altijd na een concert of een opname denk ik dat het nog beter had gekund. Een perfecte klank bestaat niet en het is heel delicaat en afhankelijk van zoveel factoren. Inzichten veranderen voortdurend en bij opnamen is het vaak bij het terugluisteren naar de master heel anders dan in je herinnering. Zo had ik direct na de opnamen van mijn Schumann-CD een heel positief gevoel, het ging heel gemakkelijk. De vleugel, een mooie oude Steinway - niet met zo’n moderne harde klank - was heel inspirerend, ook in de ruimte. En toch leek het later alsof de emoties iets waren afgevlakt.’

Emoties

‘Bij opnames wil je alles perfect doen, je weet dat elke toon voor de eeuwigheid is en ik leer nog altijd om bepaalde momenten spontaner en vrijer te uiten. Je hebt natuurlijk een interpretatie in je hoofd en dat geeft houvast, maar de muziek moet verder leven.’

Interpretatie

‘Ik wil ook niet zoals sommige pianisten vervallen in extremen die tegen de boodschap van de muziek ingaan. Dat doen ze misschien om zich te onderscheiden - er zijn immers zoveel pianisten - maar het is de vraag in hoeverre het nog past bij de persoon. Pianisten die dat doen scheiden de geesten, sommigen vereren die klank en anderen kunnen dat eigenzinnige niet verdragen. Ik houd er niet van mezelf in de spotlight te zetten, dat heb ik niet nodig. Als ik alleen nog carrière kan maken

‘De muziek zit heel diep in mij.’

door een bijzondere muts op te zetten, dan zal ik daarover nadenken maar ik ben het niet van plan. Het is een karakterkwesie. Ik geloof ook niet dat het gevaar bestaat dat ik daaraan zou toegeven omdat de muziek heel diep in mij zit. Goede muziek is zo sterk dat ze geen aanwijzingen of uitleg nodig heeft. Het belangrijkste is dat het juiste tempo en het karakter meteen duidelijk zijn. Alfred Brendel zei dat ook tegen mij. Uitdrukking geven aan de diepe inhoud van de muziek is een levenslang proces.’

Concoursen

‘Ook bij concoursen heb ik nooit om het effect gespeeld. Ik ben zoals ik ben, dat moet genoeg zijn. Ik droom nog weleens van dat ik een concours doe, maar het idee om vergeleken te worden staat me nu tegen. Er kan er maar één de beste zijn, maar hoe kun je punten geven voor interpretaties? Ondertussen stijgt het technisch niveau nog altijd, vooral bij concoursen omdat de deelnemers zich maandenlang, elke dag vele uren voorbereiden.’

Natuurlijkheid

‘Je kunt heel goed horen of iemand zichzelf is als hij speelt. Met meer keuzevrijheid in het repertoire bij concoursen zouden pianisten meer van zichzelf kunnen laten zien. Natuurlijk, kun je aan etudes en Bach, altijd verplicht in de voorrondes, veel afmeten, qua techniek en interpretatieve vermogens, maar je dwingt de muziek wel langs een meetlat en dat is uiteindelijk niet de kern. Ik vind het veel interessanter te horen hoe iemand een recital vormgeeft, dan kun je ook je technische bagage laten zien.’

Piano's

‘Het moet niet altijd een Steinway zijn. Er zijn andere merken met uitstekende instrumenten. Ik heb thuis een Kawai, dat zijn ook heel klankvolle instrumenten. En het mechaniek is natuurlijk enorm belangrijk om je goed te voelen. Bepaalde instrumenten zijn voor bepaalde componisten het beste. Voor Prokofiev heb ik graag een peperige bas als je met orkest speelt. In Moskou speelde ik onlangs nog op een zeer mooie Steinway met een lange klank in de discant, belangrijk om een melodie te laten zingen.’

Wagner

‘Ik noem mezelf geen Wagneriaan. Daarvoor moet je misschien naar Bayreuth, maar ik denk wel dat ik zijn klanktaal begrijp. Wagner op de piano is niet per se Wagner. Maar wat is Wagner überhaupt? Hij heeft niet dat in steen gehouwen van Beethoven, of de lengte van Schubert, maar wel het “smachtende” zoals hij hetzelfde noemde. Verschillende componisten hadden verschillende opvattingen over hoe die verzadigde strijkersklank over te brengen op de piano, dat lukt niet één op één. Zoltán Kocsis heeft ook mooie bewerkingen gemaakt, heel fijn uitgeschreven, bijna elke toon heeft z'n eigen articulatie. Belangrijk is dat de veelstemmigheid transparant en plastisch blijft.’

Muziek van nu

‘Ik componeer zelf een beetje, maar heb weinig concrete doelen in die richting. Sidney Corbett schreef als vriendendienst stukken voor mij. Hij heeft door de jaren een eigen spel ontwikkeld, met een heel specifieke, heldere harmonische taal en een speciale polyritmiek die aan Ligeti herinnert. Zijn muziek is aantrekkelijk voor mij, al is het niet het non plus ultra voor mij. Hij heeft een zekere esthetiek en in de klank iets etherisch. Ook in moderne muziek is een statement belangrijk, en bepalend voor de expressie van emoties. Het is niet meer genoeg om eenvoudigweg klanken te zoeken.

‘Goede muziek heeft geen uitleg nodig.’

Ik vind het interessant in nieuwe muziek als ik meteen kan horen dat iemand zijn eigen weg gevonden heeft.’

Leraren

‘Leraren gaven me altijd op het juiste moment wat ik nodig had. Barbara Szczepanska toonde me de rijkdom van de pianomuziek en Karl-Heinz Kämmerling heeft me groot gemaakt. Van hem leerde ik de discipline, maar meer nog hoe me te presenteren op het podium. Lessen met hem waren altijd een ervaring. Hij dirigeerde de muziek, die ook fysiek bezit van hem nam. Hij had een grote innerlijke kracht. En niet te vergeten Klaus Hellwig, door wie ik me steeds verder kon vervolmaken.’

Medtner

‘Vanaf het begin ben ik door zijn haast geïmproviseerde muziek meegesleept. Ik herken mezelf erin. Ook al is die muziek bij het publiek en organisatoren niet zo gewild, we kunnen ons ook niet aan de wensen van het publiek onderwerpen. Organisatoren schrikken soms terug voor onbekende muziek, maar je kunt het niet iedereen naar de zin maken. Je moet soms compromissen sluiten. Dan is de zaal maar een beetje minder vol. Je moet er ook voor zorgen dat de muziek verder gaat, van generatie op generatie weer nieuw wordt doorgegeven. Als we alleen nog Beethoven, Bach, Mozart en Schubert spelen, hoe groot die muziek ook is, dan doe je onrecht aan zoveel andere muziek. De muziek heeft zich steeds verder ontwikkeld en elke eeuw heeft het recht om begrepen te worden. Het is heel belangrijk om dat te beseffen. De muziek is niet zwakker geworden, dat moet je het publiek misschien uitleggen.

Er zijn natuurlijk ook podia die zich toeleggen op minder bekend repertoire, zoals bijvoorbeeld het Festival “Raritäten der Klaviermusik” in het Noord-

Duitse Husum. Ik vind dat heel sympathiek. Ik houd van die intieme ambiance, ik houd ook van ruimtes met warmte, met hout, van een mooie zaal met schilderijen aan de muur. Er zijn mensen die denken misschien dat de muziek geen hulp nodig heeft, dat je de piano in een steriele witte ruimte kunt zetten, maar muziek is altijd beeldend, je moet ook naar iets kunnen kijken.

Ik speel ook niet alleen Medtner, ik wil niet de profeet van iemand zijn. Ik weet niet hoe hij over tien jaar begrepen zal worden, maar zijn muziek is het waard om nu gespeeld te worden.’

Concerten in Nederland binnenkort:

4 maart, Utrecht, Tivoli-Vredenburg, slotconcert Akoesticum Talent Programme
15 maart, Heerlen, Parkstad Limburg Theaters, recital
15 april, Hilversum, MCO studio 1, recital
21 april, Amsterdam, Concertgebouw, Zaterdag Matinee met Radio Phil olv Osmo Vänskä
Kamermuziek “Severin von Eckardstein & Friends” in april: 23 (Groningen), 24 (Rotterdam), 25 (Deventer) en 26 (Leiden).

ERIC SCHOONES